

Briselē, 14.2.2018.
COM(2018) 98 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPADOMEI UN
PADOMEI**

**Jauna un moderna Eiropas Savienības daudzgadu finanšu shēma, kura efektīvi īsteno
tās prioritātes pēc 2020. gada**

*Eiropas Komisijas ieguldījums 2018. gada 23. februāra valstu un valdību vadītāju
neformālajā sanāksmē*

SAVIENĪBAS BUDŽETS 27 DALĪBVALSTU SASTĀVĀ

“Budžeti nav grāmatvedības uzdevumi — to pamatā ir prioritātes un mērķi. Tādēļ vispirms mums ir jārunā par to, kādu Eiropu mēs vēlamies redzēt.”

*Žans Klods Junkers
Eiropas Komisijas priekšsēdētājs
2018. gada 8. janvāris*

1. Budžets vienotākai, spēcīgākai un demokrātiskākai Savienībai

Reizi septiņos gados Savienība lemj par tās turpmākajām finansēm. Šajā laikā valstu un valdību vadītāji uzņemas finansiālas saistības attiecībā uz savu Savienības nākotnes redzējumu. Tas vienmēr ir svarīgs brīdis. Taču tas ir divtik svarīgi laikā, kad Eiropā norisinās fundamentālas debates par to, kā Savienībai turpmākajos gados būtu jāattīstās. Šobrīd mums ir iespēja izvēlēties, kādu Eiropu vēlamies redzēt, un izlemt par budžetu, kas mums palīdzēs to izveidot.

Tāpēc 23. februāra neformālā valstu un valdību sanāksme ir gan īstajā laikā, gan būtiska. Pirmais solis ir noteikt, kādās jomās Eiropa vēlas rīkoties kopīgi, un vienoties par prioritātēm. Otrais solis ir Savienībai piešķirt rīcības līdzekļus. Abi minētie faktori ir nesaraujami saistīti. Izvēle, ko izdarām par prioritātēm un Savienības darbības jomām, noteiks mums nepieciešamā budžeta veidu. ES budžets ir līdzeklis mūsu politisko mērķu sasniegšanai.

Komisijas 2017. gada 1. marta Baltajā grāmatā par Eiropas nākotni bija izklāstīti vairāki iespējamie scenāriji Eiropas nākotnei. Pārdomu dokumentā par ES finanšu nākotni, kas publicēts 2017. gada 28. jūnijā, tika izvērtēts, kāda būtu katra šā scenārija ietekme uz Savienības budžetu. Ja Eiropa aprobežojas tikai ar vienoto tirgu, tai nav vajadzīgas lielas finansējuma programmas. Taču, ja Eiropa izvēlas vairāk darīt kopā, tai ir vajadzīgi līdzekļi šo plašāko mērķu sasniegšanai. Lai arī kādu ceļu mēs izvēlētos, viens fakts paliek nemainīgs, proti, nākotnes Savienībai 27 dalībvalstu sastāvā ir vajadzīgs uzticams un nākotnes prasībām atbilstošs budžets, kas Savienībai ļauj efektīvi īstenot tās prioritātes.

Vienošanās par pašreizējo finanšu shēmu tika panākta vairākās paaudzēs vissmagākās ekonomikas un finanšu krīzes kontekstā. Publiskās finanses daudzās dalībvalstīs tika pakļautas lielum pārbaudījumam. Pateicoties Savienības un tās dalībvalstu saskaņotajiem centieniem, šobrīd situācija ir atšķirīga. Tā kā ekonomikas atveseļošanās temps ir paātrinājies, galvenā uzmanība tiek pievērsta mūsu pašreizējiem un nākotnes izaicinājumiem.

Valstu un valdību vadītāji 2016. gada 16. septembrī Bratislavā un 2017. gada 25. martā Romā panāca vienošanos saistībā ar deklarāciju par pozitīvu programmu Eiropai 27 dalībvalstu sastāvā. Šobrīd iedzīvotāji sagaida, ka Savienība pildīs šos uzdevumus. Nākamajai daudzgadu finanšu shēmai ir izšķirīga nozīme, lai centienus saskaņotu ar rīcības līdzekļiem.

Līdz ar Apvienotās Karalistes izstāšanos no Savienības tiks zaudēts būtisks pienesums Savienības politikas un programmu finansējumam. Tas mums liks kritiski paraudzīties uz to, kur var panākt ietaupījumus un efektīvāk sasniegt prioritātes. Šis apsvērums ir jebkura budžeta priekšlikuma sagatavošanas būtiska daļa, un Komisija ir apņēmības pilna modernizēt

un optimizēt sistēmu, kur vien tas ir iespējams. Tomēr vajadzēs arī būt gataviem atvērti pieiet jautājumam par nepieciešamajiem līdzekļiem, lai jaunas prioritātes pārvērstu taustāmos rezultātos.

Komisija plāno vēlākais līdz 2018. gada maija sākumam iesniegt savus priekšlikumus par nākamo daudzgadu finanšu shēmu, pamatojoties uz intensīvām apspriedēm ar dalībvalstīm, Eiropas Parlamentu un plašāku sabiedrību. Šie priekšlikumi būs taisnīgi, līdzsvaroti un pievērsīsies tieši efektīvai izpildei. Pēc tam dalībvalstīm un Eiropas Parlamentam būs jāizlemj gan par turpmāko budžetu, gan, konkrētāk, par to, kādu Eiropu mēs vēlamies redzēt.

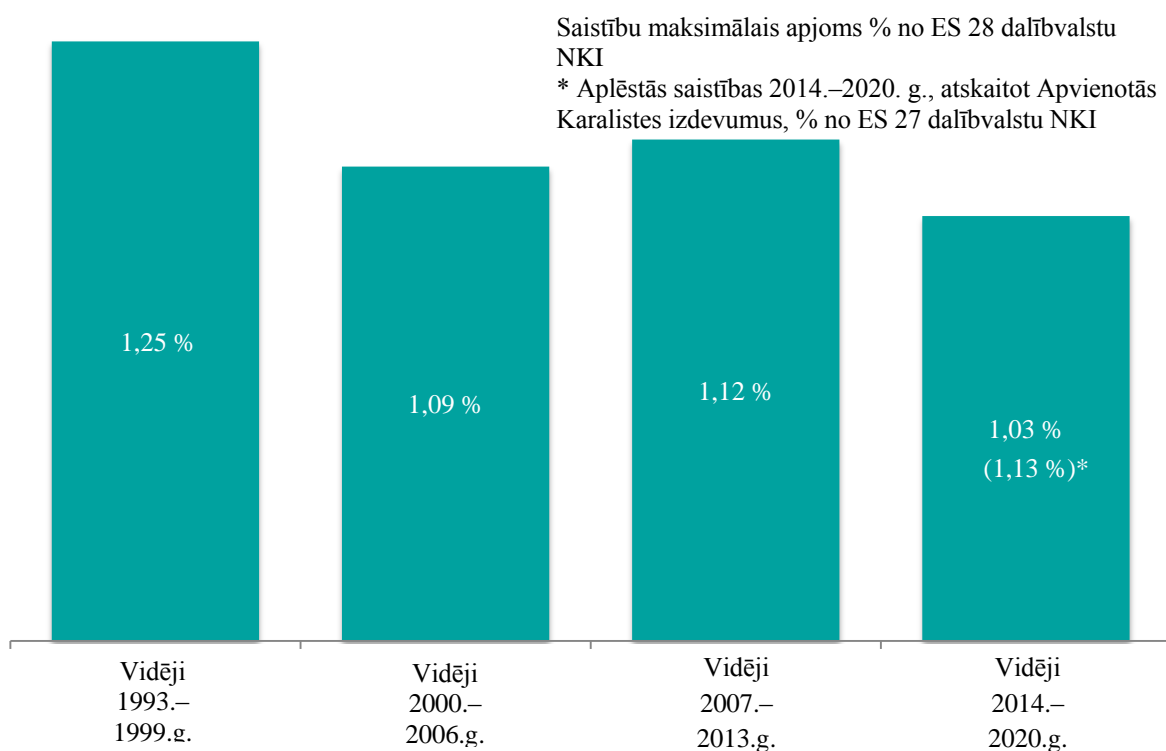
Vienošanās par jaunu daudzgadu finanšu shēmu periodam no 2021. līdz 2027. gadam būs svarīgs brīdis ES valstu un valdību vadītājiem, lai tie atkārtoti paustu savu apņemšanos attiecībā uz pozitīvo programmu un pašu Eiropu. Tas būs svarīgs pārbaudījums Savienības vienotībai un mūsu spējai rīkoties mainīgā pasaulē. Valstu un valdību vadītājiem tagad ir iespēja izvēlēties vienotāku, spēcīgāku un demokrātiskāku Savienību, kā arī budžetu, kas to ļauj izveidot.

2. ES budžets — Eiropas pievienotās vērtības dzinulis

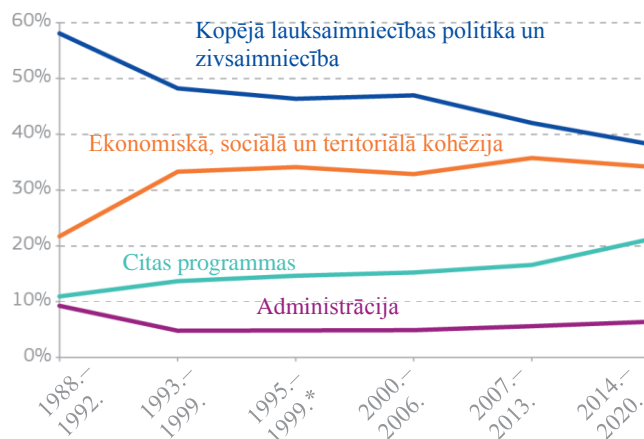
ES budžets ir unikāls. Atšķirībā no valstu budžetiem, kurus lielā mērā izmanto, lai sniegtu sabiedriskos pakalpojumus un finansētu sociālā nodrošinājuma sistēmas, ES budžets pamatā ir ieguldījumu budžets. Septiņu gadu daudzgadu finanšu shēma nodrošina ilgāka termiņa plānošanas perspektīvu un stabilitāti, kas nepieciešama ieguldījumu plānošanai. ES budžetam vienmēr ir jābūt līdzsvarotam.

ES budžets palīdz Savienībai īstenot kopēju politiku un risināt plašu problēmu loku gan pašmājās, gan citur pasaulē. Tas veido tikai nelielu daļu no Savienības kopējiem publiskajiem izdevumiem, proti, aptuveni 1 % no (pašreiz) 28 dalībvalstu apvienotā nacionālā kopienākuma (NKI) un tikai aptuveni 2 % no ES publiskajiem izdevumiem. Tas nozīmē, ka ikviens pilsonis var baudīt Savienības sniegtās milzīgās priekšrocības, maksājot par tām cenu, kas ir mazāka nekā vienas kafijas tases cena dienā.

ES budžeta apmērs kā procentuāla daļa no nacionālā kopienākuma

Laika gaitā ES budžeta sastāvs ir mainījies. Ir samazinājusies lauksaimniecības un kohēzijas izdevumu daļa, lai gan tā joprojām veido aptuveni 70 % no kopsummas. Ieguldījumi aizvien vairāk ir vērsti uz programmām, kas tiek tieši pārvaldītas Eiropas līmenī un kas tiek īstenotas tādās jomās kā pētniecība un inovācija, Eiropas transporta un enerģētikas tīkli, mobilitātes programmas jauniešiem un Eiropas ārējās darbības.

*Vērtība koriģēta saistībā ar 1995. gada paplašināšanos

Ekonomikas un finanšu krīzes laikā valstu budžeti daudzās dalībvalstīs piedzīvoja lielu pārbaudījumu. Tobrīd ES budžets un jo īpaši Eiropas strukturālie un investīciju fondi kļūva par nozīmīgu avotu stabiliem, izaugsmi veicinošiem ieguldījumiem. Eiropas Stratēģisko investīciju fondam kopš tā laika ir bijusi būtiska loma privāto ieguldījumu piesaistē visā Eiropā. Vēl nesen no ES budžeta tika sniegts atbalsts, lai Eiropa varētu reaģēt uz bēgļu krīzi

un draudiem, ko rada organizētā noziedzība un terorisms. Tas bija galējs budžeta elastīguma pārbaudījums.

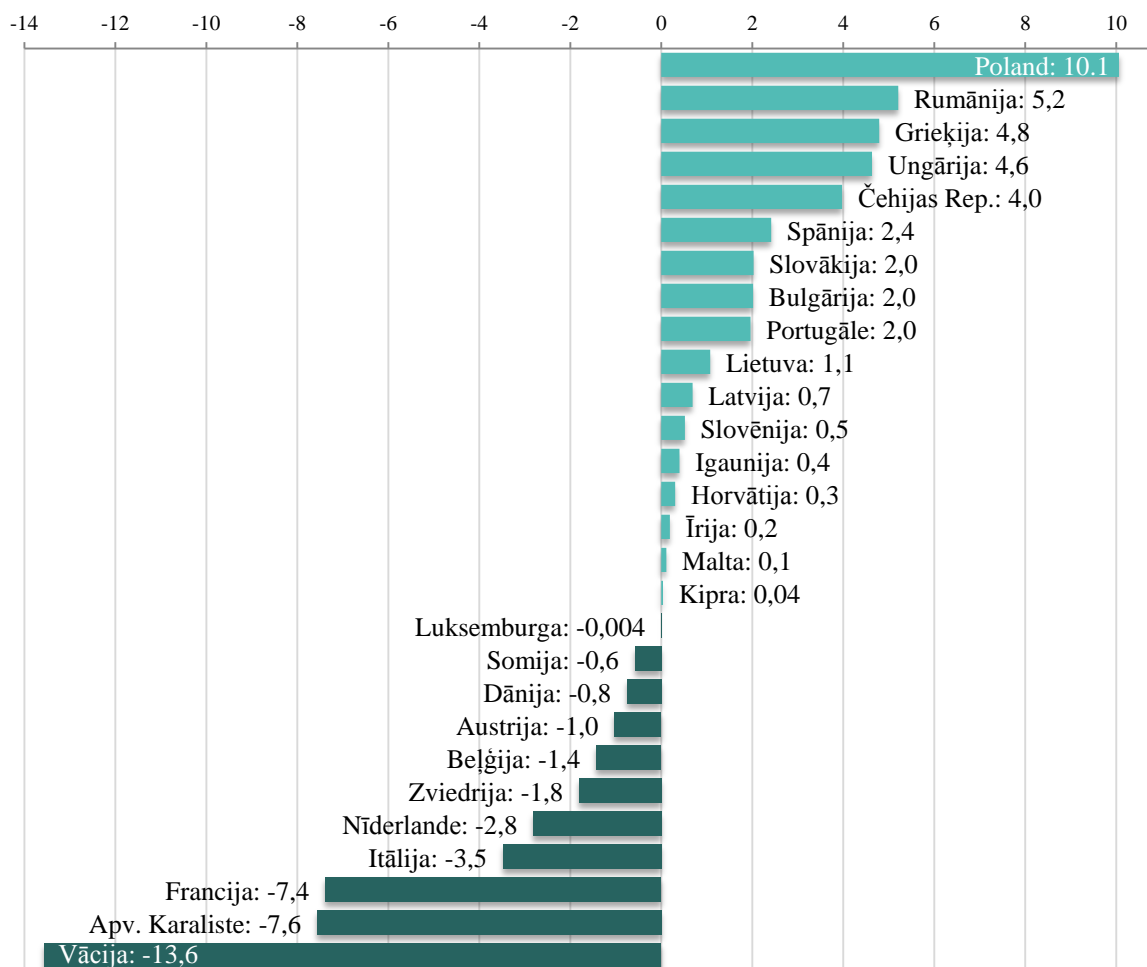
Apvienojot resursus Eiropas līmenī, visās minētajās jomās var sasniegt vairāk, nekā tērējot līdzekļus valstu līmenī. Tā ir ES budžeta pievienotā vērtība. Vienam euro, ko iztērē no Eiropas budžeta, ir jārada lielāks labums ES iedzīvotājiem nekā vienam euro, kas iztērēts valsts līmenī. Daudzās jomās pareizā pieeja ir finansējuma piešķiršana valsts, reģionālajā vai vietējā līmenī. Taču citās jomās problēmu pārrobežu raksturs nozīmē, ka Eiropas līmeņa programmas ir gan efektīvākas, gan lietderīgākas. Ja uzmanība tiek koncentrēta uz pareizajām jomām, pat salīdzinoši pieticīgam ES budžetam var būt spēcīga ietekme uz vietas. Un to var panākt, vienlaikus nodrošinot ietaupījumus valstu budžetos.

Pienācīgi izstrādātas ES budžeta programmas dod labumu visiem eiropiešiem. Mazāk attīstīto reģionu ekonomiskās konverģences sekmēšana ar kohēzijas politikas palīdzību stiprina vienoto tirgu un rada iespējas uzņēmumiem, darba ņēmējiem un patērētājiem visā Savienībā. ES finansētajās pētniecības programmās gūtie zinātniskie sasniegumi uzlabo ikviena dzīves kvalitāti. Tādas mobilitāti veicinošas programmas kā “*Erasmus*” + jauniešiem dod darba tirgū vajadzīgās prasmes, uzlabo izpratni par citām kultūrām un stiprina Savienības sociālās struktūras.

Tāpēc ES budžeta debatēs visai izplatītā koncentrēšanās uz “neto bilancēm” rada maldīgu priekšstatu. Neto bilanču aprēķini ir veicinājuši priekšstatu, ka sarunas par ES budžetu ir nulles summas spēle starp neto maksātājiem un neto saņēmējiem. Taču tas neatpoguļo ES budžeta būtību. Vienai dalībvalstij piešķirtie līdzekļi reāli dod labumu daudzām citām valstīm jaunu tirgus iespēju vai infrastruktūras uzlabojumu ziņā. Piemēram, tiek lēsts, ka valstīs, kuras kohēzijas finansējumu nesaņem, ceturtdaļa no papildu izaugsmes izriet no netiešiem ieguvumiem, ko rada lielāks eksports uz kohēzijas valstīm un aktīvāka tirdzniecība ar tām. Tas notiek, pateicoties 2007.–2013. gada kohēzijas programmām. Šo ietekmi pastiprina sviras efekts, ko rada aizdevumi vai citi finanšu instrumenti ar galvojumu no ES budžeta.

Eiropa grāmatvedības kontekstā

ES budžets — vidējā gada bilance 2014.–2016. gadā* (miljardos euro)

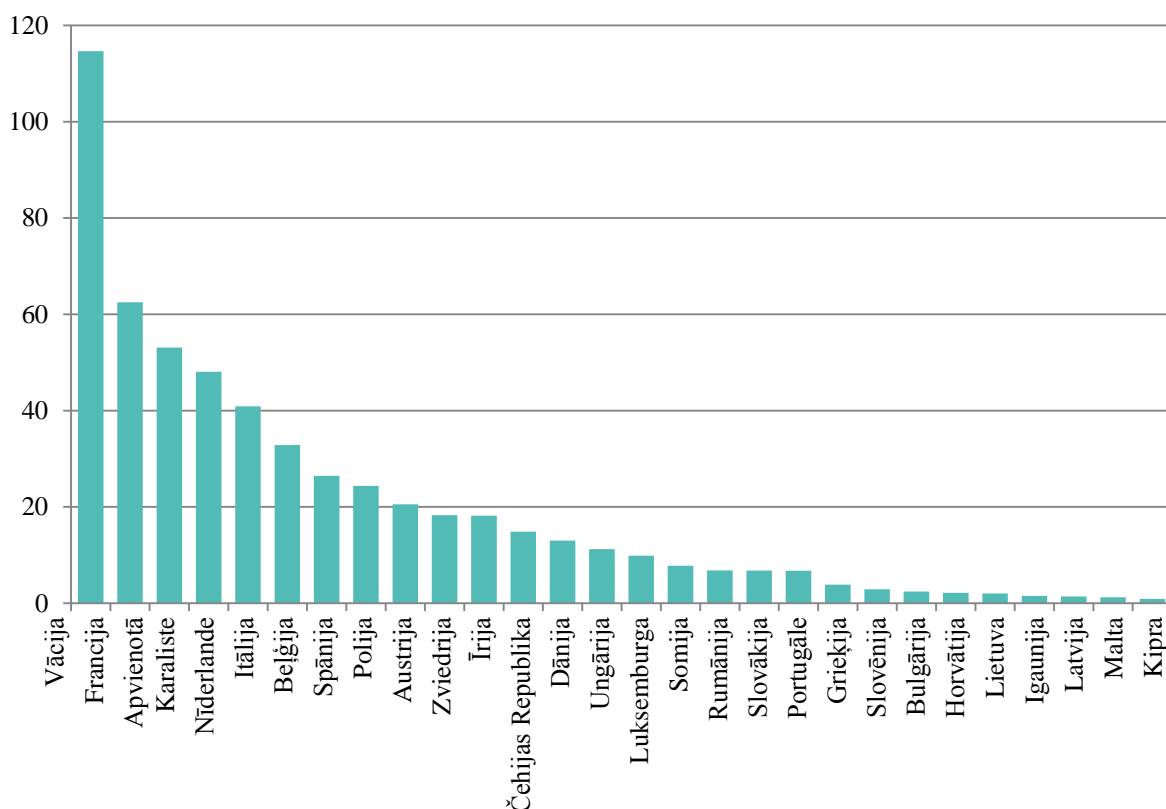

* Vidējā darbības budžeta bilance 2014.–2016. gadā, miljardos euro. Skaitļi var atšķirties pa gadiem.

Izdevumi ES līmenī rada arī Eiropas mēroga sabiedriskos labumus, kas sniedz ieguvumus visiem. Ieguvumi no stabilitātes, miera, kopīgām vērtībām, vienlīdzīgiem konkurences apstākļiem Eiropas vienotajā tirgū vai sarunu vešanas spējas, kas ir līdzvērtīga pasaules lielvarām, nemaz neparādās neto bilances aprēķinos. Piemēram, vienotajam tirgum ir būtiska un tieša pozitīva ietekme uz darbvietām un izaugsmi. Tas ļauj uzņēmumiem darboties efektīvāk, rada darbvietas un piedāvā zemākas cenas patērētājiem. Tas dod cilvēkiem brīvību dzīvot, studēt un strādāt, kur viņi vēlas.

Vienotā tirgus integrācijas priekšrocības

Ienākumu pieaugums (miljardos euro, bāzes gads — 2014.g.)¹

Komisijas priekšlikumos par turpmāko finanšu shēmu noteicošs būs **Eiropas pievienotās vērtības** princips. Koncentrējot uzmanību uz kopēju politiku un prioritātēm, kā arī jomām, kurās ES budžets var sniegt sabiedriskos labumus, kas nav panākami, tērējot līdzekļus valstu līmenī, mēs varam virzīties tālāk par “neto bilances” debatēm. Prasmīgi izstrādāts un moderns ES budžets nozīmē, ka neto ieguvējas ir visas dalībvalstis.

3. Virzībā uz mūsu turpmākajām prioritātēm

Nākamajā daudzgadu finanšu shēmā pieejamais finansējums būtu labāk jāsalāgo ar politikas prioritātēm. Tai vajadzētu balstīties uz elementiem, kas pašlaik darbojas labi, vienlaikus arī prognozējot nākotnes izaicinājumus. Saskaņā ar Romas deklarāciju budžetam vajadzētu veicināt tādas Eiropas izveidi, kas ir droša un neapdraudēta. Eiropu, kas ir plaukstoša un ilgtspējīga. Eiropu, kas ir sociāla. Kā arī Eiropu, kas ir spēcīgāka pasaules mērogā.

Eiropieši pastāvīgi norāda, ka **drošība un neapdraudētība ir galvenā to prioritāte** attiecībā uz Savienību². Tas notiek laikā, kad nestabilitāte Eiropas kaimiņvalstīs rada nopietnus izaicinājumus gan Savienībā, gan ārpus tās robežām. ES budžetam ir liela nozīme, lai nodrošinātu efektīvu migrācijas pārvaldību, cīņu pret terorismu un vēršanos pret kiberdraudiem. Tam ir būtiska nozīme, lai pastiprinātu ārējo robežu kontroli. Piemēram, mūsu budžets pēc 2020. gada noteiks, vai pastiprinātas un pilnībā darboties spējīgas Eiropas Robežu un krasta apsardzes vīziju var īstenot praksē.

¹ Avots: Gabriel Felbermayr, Jasmin Gröschl, Inga Heiland (2018), *Undoing Europe in a New Quantitative Trade Model*, ifo Working Paper No. 250. Grafikā uzrādīts ienākumu pieaugums, kas saskaņā ar piemēroto modeli daļēji ir saistīts ar vienoto tirgu.

² Eiroparometra īpašais apsekojums 464b “Eiropiešu attieksme pret drošību”, publicēts 2017. gada decembrī.

Kā ES budžets var veicināt ES ārējo robežu labāku pārvaldību?

Valstu un valdību vadītāji ir aicinājuši izveidot stiprākas ārējās robežas kā priekšnoteikumu iekšējo robežu atcelšanai. Pamatojoties uz Eiropas Komisijas priekšlikumu, 2016. gadā tika izveidota **Eiropas Robežu un krasta apsardze**. Līdz 2020. gadam Eiropas Robežu un krasta apsardzei būs 1015 darbinieku, ieskaitot operatīvos darbiniekus uz vietas, kā arī vismaz 1500 valstu darbinieku rīcības gatavībā ātrās reaģēšanas rezervē. Līdz tam brīdim tās gada budžetam būtu jāpieaug no EUR 292 miljoniem līdz EUR 335 miljoniem. ES arī piešķir līdzekļus, lai līdzfinansētu valstu veikto Eiropas ārējo robežu pārvaldību, kurā iesaistīti 96 000 valstu robežsargu, un sniegtu ārkārtas atbalstu, izmantojot Iekšējās drošības fondu ("Robežas"). Kopā šie pasākumi septiņu gadu periodā izmaksā aptuveni EUR 4 miljardus jeb 0,4 % no ES kopbudžeta.

Eiropas Robežu un krasta apsardzes turpmākā attīstība būs atkarīga no lēmumiem par nākotnes finanšu shēmu. Atkarībā no vērienīguma varētu paredzēt vairākus scenārijus.

- ▶ **Esošās Eiropas Robežu un krasta apsardzes maksimāla izmantošana** palīdzētu turpināt attīstīt informācijas apmaiņas sistēmu (*EUROSUR*) un dalībvalstu jaudas ieguldījumus robežu pārvaldībā. Tādējādi tiktu arī nodrošināts, ka Eiropas Robežu un krasta apsardzei ir pieeja nepieciešamajam aprīkojumam. Tam būtu nepieciešams budžets, kas **septiņu gadu periodā sasniegtu aptuveni EUR 8 miljardus** un atbilstu aptuveni 0,8 % no pašreizējās daudzgadu finanšu shēmas.
- ▶ **Uzlabota Eiropas Robežu un krasta apsardze** varētu atbalstīt pilnībā integrētu ES robežu pārvaldības sistēmu. Tās pamatā būtu pārskatīts tiesiskais regulējums ar plašākām pilnvarām, kurā būtu apvienoti un nostiprināti spēkā esošie instrumenti, kas ir saistīti ar riska novērtēšanu un situācijas attēliem; pastiprinātas aģentūras operatīvās spējas ar pastāvīgu Eiropas robežsargu korpusu, kura apmērs būs vismaz 3000 ES darbinieku; sniegts finansiālais atbalsts un apmācība, lai palielinātu valsts robežsardzes daļu neaizsargātās dalībvalstīs; nodrošinātas lielākas un labāk darboties spējīgas ekspertu grupas un nostiprinātas savu aprīkojumu. Tas nozīmētu daudz spēcīgāku atdeves lomu ES līmenī un mazākus intervences sliekšņus, lai aģentūra palīdzētu novērst tādas nopietnas nepilnības ārējo robežu kontrolēs, kas varētu izraisīt krīzi. Šim scenārijam būtu nepieciešams budžets, kas **septiņu gadu periodā sasniegtu aptuveni EUR 20–25 miljardus** un atbilstu aptuveni 1,8 –2,3 % no pašreizējās daudzgadu finanšu shēmas.
- ▶ **Pilnīga ES robežu pārvaldības sistēma** nozīmētu 100 000 ES darbinieku nodarbināšanu un ievērojamas ES aprīkojuma rezerves izveidošanu, kas būtu pielīdzināma ASV vai Kanādas sistēmai. Tam **septiņu gadu periodā būtu vajadzīgi aptuveni EUR 150 miljardi**, ņemot vērā visus valsts izdevumus par robežu aizsardzību. Minētā summa atbilstu aptuveni 14 % no pašreizējās daudzgadu finanšu shēmas (ES gada budžeta analogs). Piemēram, ASV Muitas un robežapsardzes aģentūras gada budžets vien ir 13,56 miljardi ASV dolāru, un tajā nodarbināti vairāk nekā 62 000 darbinieku. Kanādas Robežsardzes aģentūras gada budžets ir aptuveni 2 miljardi Kanādas dolāru, un tajā nodarbināti vairāk nekā 14 000 darbinieku.

Arī mūsu Savienībai būs nepieciešami prasmīgi izstrādāti, elastīgi un racionalizēti instrumenti **aizsardzības** jomā. Mēs saskaramies ar tādiem sarežģītiem izaicinājumiem drošības jomā, kurus neviena no dalībvalstīm nevar atrisināt pēc savas iniciatīvas. Eiropai – papildus Ziemeļatlantijas līguma organizācijai – būs jāuzņemas lielāka atbildība par tās interešu, vērtību un Eiropas dzīvesveida aizsardzību. Lai gan Savienība nevar aizstāt dalībvalstu centienus aizsardzības jomā, tā var papildināt un piesaistīt to sadarbību attiecībā uz tādu aizsardzības spēju veidošanu, kas ir vajadzīgas mūsu kopīgo drošības problēmu risināšanai. Tas ļautu izvairīties no dublēšanās un efektīvāk izmantot nodokļu maksātāju naudu.

³ Šajā dokumentā izklāstīto politikas risinājumu mērķis ir izskaidrot iespējamās izvēles iespējas, balstoties uz idejām, kas ierosinātas publiskajās debatēs. Tie nav izsmeļoši un ne vienmēr atspoguļo Eiropas Komisijas nostāju.

Kā vislabāk atbalstīt patiesu Eiropas aizsardzības savienību?

Eiropas Aizsardzības fonds darbību sāka 2017. gada jūnijā, un tas tiek pakāpeniski veidots. Ar ierobežotu sākotnējo budžetu EUR 90 miljonu apmērā aizsardzības pētniecībai un EUR 500 miljonu apmērā rūpniecības attīstībai laikposmam no 2017. līdz 2020. gadam (kopā tas ir aptuveni 0,05 % no pašreizējās finanšu shēmas) fonds pirmajā posmā varēs atbalstīt tikai ierobežotu skaitu kopīgu pētniecības un attīstības projektu.

Kāda veida aizsardzības fondu vēlamies nākotnē? Lai izveidotu patiesu Eiropas aizsardzības savienību, būtu nepieciešams ievērojams budžeta ieguldījums.

- ▶ Ņemot vērā, kāds ir esošais valstu budžets aizsardzības pētniecībai (Francija un Vācija katra atsevišķi aizsardzības pētniecībai tērē vairāk nekā vienu miljardu euro gadā), un to, cik daudz izmaksā augsta līmeņa aizsardzības tehnoloģiju, tostarp kiberaizsardzības, izstrāde, tiek lēsts, ka fonda **pētniecības atzara** budžetam vajadzētu būt **vismaz EUR 3,5 miljardiem attiecīgajā periodā**, lai panāktu būtiskas izmaiņas.
- ▶ Tāpat laikposmā no 2021. līdz 2027. gadam būtu nepieciešami vismaz aptuveni EUR 7 miljardi, lai līdzfinansētu daļu no **aizsardzības rūpniecības attīstības** izmaksām. Tas ļautu aizsardzības spēju izstrādes nolūkā piesaistīt ievērojamus kopējos ieguldījumus **vismaz EUR 35 miljardu apmērā septiņu gadu periodā**. Summa atbilstu 14 % no valsts izdevumiem par aizsardzības spējām. Tas būtu nozīmīgs solis virzībā uz mērķi, par ko dalībvalstis vienojušās Eiropas Aizsardzības aģentūrā, proti, 35 % to aprīkojuma izdevumu izmantot sadarbības projektos.
- ▶ Eiropas Aizsardzības fonds varētu sniegt būtisku stimulu ES stratēģiskajai autonomijai un Eiropas aizsardzības rūpniecības konkurētspējai. Tomēr, ņemot vērā Līgumu ierobežojumus, ar ES budžetu nevar segt visas ES rīcības jomas drošības un aizsardzības nozarē. Atsevišķs finansēšanas mehānisms **aptuveni EUR 10 miljardu apmērā periodam no 2021. līdz 2027. gadam** ievērojami palielinātu ES spēju finansiāli atbalstīt **ar aizsardzību saistītās darbības**. Tas būtu salīdzināms ar līdz pat EUR 3,5 miljardiem pašreizējā periodā.

Divus gadus pēc Parīzes nolīguma parakstīšanas ES ir arī jāsaglabā sava pārliecinošā un vadošā pozīcija cīņā **pret klimata pārmaiņām** un jānodrošina netraucēta pāreja uz mūsdienīgu un tīru aprites ekonomiku. Būtu jāņem vērā pieredze ar klimata pasākumu integrēšanu. ES ir arī jāpilda sava apņemšanās sasniegt Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķus. No ES budžeta tiek atbalstīta arī Eiropas unikālā **sociālā tirgus ekonomika**. Ekonomikas un sociālā situācija Eiropā ir atšķirīga, sākot ar nodarbinātības un nabadzības līmeni un beidzot ar sociālās aizsardzības sistēmām. ES budžetam būs jāsniedz rezultāti saistībā ar solījumiem, ko valstu un valdību vadītāji deva Gēteborgas sociālajā samītā. Tas nozīmē, ka būs turpmāk jāizstrādā Savienības sociālā dimensija, tostarp pilnībā īstenojot Eiropas sociālo tiesību pīlāru un atbalstot jauniešus un Eiropas iedzīvotāju mobilitāti. Būs vajadzīgi pietiekami resursi, lai uzlabotu nodarbinātības iespējas un risinātu ar prasmēm saistītās problēmas, tostarp tās, kas saistītas ar digitalizāciju.

RISINĀJUMI ATTIECĪBĀ UZ TURPMĀKO FINANŠU SHĒMU

Kā vislabāk atbalsīt jauniešu mobilitāti?

“Erasmus+” programma 30 gadu laikā ir palīdzējusi deviņiem miljoniem jauniešu studēt, stažēties, mācīt vai veikt brīvprātīgo darbu citā valstī, tādējādi veicinot viņu izredzes darba tirgū. Pašreizējās “Erasmus+” programmas (2014.–2020. gads) budžets ir EUR 14,7 miljardi (aptuveni 1,3 % no pašreizējās daudzgadu finanšu shēmas kopējā apmēra), kas var sniegt mācību mobilitātes iespējas mazāk nekā 4 % Eiropā dzīvojošo jauniešu.

Pastāv liela vienprātība par nepieciešamību palielināt mobilitāti un apmaiņu, tostarp izmantojot būtiski pastiprinātu, iekļaujošu un paplašinātu “Erasmus+” programmu. Atkarībā no vērienīguma varētu paredzēt vairākus scenārijus.

- ▶ **Lai dubultotu to jauniešu skaitu**, kas ES piedalās “Erasmus+” programmā, un sasniegtu 7,5% jauniešu visā Eiropā, nākamajā daudzgadu finanšu shēmā būtu nepieciešams ieguldīt **EUR 30 miljardus** (septiņu gadu periodā).
- ▶ Lai **katram trešajam jauniešim** sniegtu iespēju piedalīties “Erasmus+” mācību pieredzē ārzemēs, periodā no 2021. līdz 2027. gadam būtu vajadzīgs budžets **EUR 90 miljardu apmērā**.

Moderna digitālās, enerģētikas un transporta infrastruktūras savienojamība ir priekšnosacījums Eiropas teritoriālajai, sociālajai un ekonomiskajai kohēzijai. Eiropai ir jāapgūst inovācijas potenciāls un jāizmanto tā sniegtās iespējas. Jo īpaši tehnoloģijas izmaiņas un digitalizācija pārveido mūsu rūpniecību un veidu, kādā strādājam, kā arī mūsu izglītības un labklājības sistēmas. Eiropa atpaliel ceļā uz digitālo ekonomiku un sabiedrību. Ieguldījumu atšķirības digitālajā jomā ne tikai apdraud Eiropas inovāciju un izaugsmes potenciālu, bet arī tās spēju reaģēt uz jaunām sabiedrības vajadzībām. Tāpēc tiešsaistes vides piedāvāto iespēju atraisīšana un **digitālā vienotā tirgus** izveides pabeigšana ir svarīga Savienības prioritāte.

RISINĀJUMI ATTIECĪBĀ UZ TURPMĀKO FINANŠU SHĒMU

Kā vislabāk virzīt Eiropas digitālo pārveidi?

ES atbalsts Eiropas datu infrastruktūrai, savienojamībai un digitālajām prasmēm septiņu gadu periodā sasniedz aptuveni EUR 35 miljardus. Atbalsts tiek sniegts, izmantojot Eiropas Reģionālās attīstības fondu (EUR 17 miljardi), Pētniecības un inovācijas pamatprogrammu (EUR 13 miljardi), Eiropas Sociālo fondu (EUR 2,3 miljardi euro), Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu (EUR 1 miljards) un programmu “Radošā Eiropa” (EUR 1 miljards).

- ▶ **Saglabājot vai pat samazinot pašreizējo ieguldījumu līmeni**, rastos risks, ka tiek apdraudēta ES spēja konkurēt tādās svarīgākajās rūpniecības un pakalpojumu nozarēs kā rūpnieciskā ražošana un iekārtas, finanšu pakalpojumi, veselības aprūpe, transports, enerģētika vai automobiļu rūpniecība. Neietiekami ieguldījumi digitālajās prasmēs vēl vairāk paplašinātu plaisu starp pieprasījumu un pieejamo kompetenci laikā, kad automatizācija aizstās tradicionālos uzdevumus. Tas nozīmētu mazāk darbvieta un izaugsmes perspektīvu, standartam neatbilstošus publiskos pakalpojumus un lielāku neaizsargātību pret kibernetikas draudiem.
- ▶ **Ja summa, kas pašlaik ir ieguldīta digitālajā ekonomikā**, laikposmā no 2021. līdz 2027. gadam **tiktu dubultota līdz aptuveni EUR 70 miljardiem**, tiktu panākts ievērojams progress virzībā uz gudru izaugsmi tādās jomās kā augstas kvalitātes datu infrastruktūra, savienojamība un kibernetika. Tas ļautu izvērst jaunus, uzticamus un drošus pakalpojumus e-veselības, e-pārvaldes un mobilitātes jomā. Tas palīdzētu nodrošināt Eiropas vadošo lomu attiecībā uz superdatošanu, nākamās paaudzes internetu, mākslīgo intelektu, robotiku un lielajiem datiem. Tas palielinātu Eiropas rūpniecības un uzņēmumu konkurētspēju digitālajā ekonomikā. Turklāt tam būtu ievērojama ietekme uz prasmju deficīta novēršanu Savienībā.

ES budžets nodrošina starta platformu pētniekiem un to grupām, lai nodarbotos ar pētniecību un veicinātu inovāciju. Eiropai arī jāpalīdz radīt apstākļus uzņēmumu attīstībai. Vidējas kapitalizācijas sabiedrību un mazo un vidējo uzņēmumu attīstība pēc darbības sākotnējā posma joprojām ir problēma. Daudzi uzņēmēji pamet Eiropu, lai meklētu labākus apstākļus izaugsmei. **Pētniecība un inovācija** ir nozīmīga mūsu nākotnei. Tas ir vienīgais veids, kā vienlaicīgi un ilgtspējīgi novērst vājo ekonomikas izaugsmi, darbvietu ierobežoto radīšanu un risināt tādas globālas problēmas kā veselības aprūpe un drošība, pārtika un okeāni, klimats un enerģija.

RISINĀJUMI ATTIECĪBĀ UZ TURPMĀKO FINANŠU SHĒMU

Kā vislabāk veicināt konkurētspēju, izmantojot pētniecību un inovāciju?

Tādai attīstītai ekonomikai kā Eiropas ekonomika pētniecība un inovācija ir ļoti svarīga, lai uzlabotu ražīgumu un veicinātu konkurētspēju. Tāpēc turpmākajam ES budžetam jāļauj Eiropas Savienībai ieguldīt inovācijas virzītājspēkos, dodot iespēju Eiropas rūpniecībai augt un attīstīties. Savienība pašlaik tērē gandrīz EUR 80 miljardus Pētniecības un inovācijas pamatprogrammai „Apvārsnis 2020” 2014.–2020. gadā. Kādam vajadzētu būt tās pētniecības budžetam nākotnē?

- ▶ **Pašreizējo investīciju līmeņu saglabāšana vai pat pazemināšana** neatrisinātu nepietiekama finansējuma problēmu. Tas radītu domino efektu uz valsts un privātajām investīcijām un mazinātu centienus sasniegt stratēģijā “Eiropa 2020” izvirzīto mērķi – 3 % no iekšzemes kopprodukta ieguldīt pētniecībā un izstrādē. Savienība vēl vairāk atpaliktu salīdzinājumā ar pasaules vadošajām valstīm. Tiktu samazināts pētniecības atbalsts citām ES politikas jomām.
- ▶ **Pamatprogrammas finansējuma palielinājums par 50 % līdz EUR 120 miljardiem** līdz 2040. gadam radītu aptuveni 420 000 papildu darbvietu un tajā pašā laikposmā palielinātu iekšzemes kopproduktu par aptuveni 0,33 %. Tas turpinātu neseno ES pētniecības un inovācijas budžetu pieaugošo tendenci un nodrošinātu kvalitatīvu priekšlikumu pieņemamas daļas finansēšanu. Tas pasaules mērogā palielinātu Savienības pievilcību vadošajiem pētniekiem un novērstu inovācijas un izaugsmes iespēju trūkumus. Tas atbalstītu tādu prioritāšu īstenošanu kā digitalizācija, enerģija, klimats un veselības aprūpe.
- ▶ **Pamatprogrammas finansējuma divkāršošana līdz EUR 160 miljardiem** līdz 2040. gadam radītu aptuveni 650 000 darbvietu un tajā pašā laikposmā palielinātu iekšzemes kopproduktu par aptuveni 0,46 %. Tas ļautu ES kļūt par pasaules līderi plaša mēroga iniciatīvās, sagatavojot risinājumu pilnīgu ieviešanu tirgā tādās jomās kā baterijas, infekcijas slimības, viedas un videi nekaitīgas ēkas un transportlīdzekļi, dekarbonizācijas tehnoloģijas, aprites ekonomika, risinājumi plastmasas atkritumiem un savienotie/automatizētie automobiļi.

Ar ekonomikas pieaugumu virs 2 % gadā tagad notiek pāreja uz jaunu posmu pēc ES smagākās ekonomikas un finanšu krīzes. **Eurozona** ir paplašinājusies līdz 19 dalībvalstīm, un euro ir otrā visvairāk izmantotā valūta pasaulē. Visas ES-27 dalībvalstis, izņemot vienu, ir juridiski apņēmušās pievienoties eurozonai zināmā stadijā. Finanšu tirgi ir atgriezušies pirmskrīzes līmenī, un nesenie uzlabojumi, tostarp banku savienības un kapitāla tirgu savienības izveide, dod mums iespēju paveikt iecerēto, kamēr tam ir labvēlīgi apstākļi.

Kā ES budžets var atbalstīt patiesu ekonomisko un monetāro savienību?

2017. gada decembrī Komisija nāca klajā ar redzējumu par to, kā **eurozonu un Savienību kopumā varētu stiprināt, izmantojot ES budžetu**, – gan šodien, gan rīt. Tika aprakstītas četras īpašas funkcijas: atbalstīt strukturālās reformas valsts līmenī; veicināt konverģenci dalībvalstīm, kuras ir ceļā uz pievienošanu euro; sniegt atbalstu Banku savienībai un izveidot stabilizācijas funkciju, kas apvieno dažādus ES un eurozonas līmeņa fondus un instrumentus, lai palīdzētu saglabāt investīciju līmeņus lielu asimetrisku satricinājumu gadījumā. Šīs funkcijas ir jāpārdomā, pārsniedzot pašreizējā ES budžeta ierobežojumus. Piemēram, to varētu darīt, izmantojot sinerģiju ar Eiropas Investīciju banku un turpmāko Eiropas Monetāro fondu. Tomēr mūsu budžetam pēc 2020. gada arī būs jāuzņemas sava daļa –

- ▶ Reformu īstenošanas mehānismam un konverģences mehānismam būs jāspēj sniegt **stingru atbalstu un stimulus plašām reformām dalībvalstīs**. Budžeta pozīcija vismaz **EUR 25 miljardu** apmērā septiņu gadu laikposmā radītu kritisko masu un palīdzētu izvairīties no finansējuma koncentrācijas tikai dažās dalībvalstīs.
- ▶ **Stabilizācijas funkcija** ir jāveido pakāpeniski laika gaitā, pamatojoties uz kompensācijas aizdevumiem, kurus garantē ES budžets, aizdevumiem no Eiropas Monetārā fonda, brīvprātīgās apdrošināšanas mehānismu uz valsts iemaksu pamata, kā arī dotācijas komponentu no Eiropas budžeta. Nepieciešamajām summām no ES budžeta nevajadzētu obligāti būt ļoti lielām, bet vajadzētu būt pietiekami nozīmīgām, lai, piemēram, samazinātu aizdevumu procentu slogu un nodrošinātu stimulus atbalsta shēmas pienācīgai īstenošanai.

Kohēzijas politika ir Savienības galvenā investīciju politika, kuras mērķis ir samazināt atšķirības starp reģioniem un dalībvalstīm, piedāvājot vienādas iespējas cilvēkiem visā Eiropā. Tas ir būtisks virzītājspēks darbvietu radīšanai, ilgtspējīgai izaugsmei un inovācijai dažādos Eiropas reģionos. Nodrošinot stimulus reformai, pateicoties spēcīgākai saiknei ar Eiropas pusgadu, jo īpaši konkrētām valstīm adresētiem ieteikumiem, turpmākā kohēzijas politika varētu stiprināt savu kā mūsu ekonomikas modernizācijas virzītājspēka lomu.

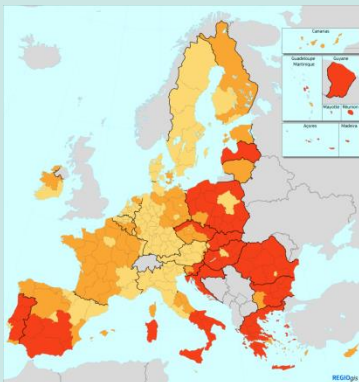

Kāds vērienīgums attiecībā uz efektīvu kohēzijas politiku?

Kohēzijas politika ir konkrēta solidaritātes izpausme ar Savienības ekonomiski mazāk attīstītām daļām. Tās mērķis ir veicināt ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju. Atbalsts no Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem pašlaik ir pieejams visām ES dalībvalstīm. Vai tas būtu jāturpina, vai arī politikai jāaprobežojas ar **mazāk attīstītiem reģioniem un/vai dalībvalstīm**? Ja tiesības saņemt atbalstu tiek saglabātas visiem, kādam vajadzētu būt vērienīgamam?

- ▶ Ja tiesības uz atbalstu no Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda un Kohēzijas fonda būtu jā saglabā visām dalībvalstīm un visiem reģioniem, **efektivitātes ieguvumus varētu panākt, modulējot atbalsta intensitāti un labāk plānojot atbalstu. Ja pašreizējie izdevumu līmeņi aptuveni EUR 370 miljardu apmērā⁴**, kas ir gandrīz 35 % no daudzgadu finanšu shēmas, tiktu saglabāti, tas joprojām ļautu uzmanību lielā mērā koncentrēt uz investīcijām visos reģionos tādās jomās kā inovācija, rūpniecības pārveide, pāreja uz tīru enerģiju, klimata politika un labākas nodarbinātības iespējas.
- ▶ Ja Eiropas Reģionālās attīstības fonds un Eiropas Sociālais fonds izbeigtu atbalstu vairāk attīstītiem un pārejas reģioniem, tas nozīmētu **samazinājumu par aptuveni EUR 95 miljardiem** attiecīgajā laikposmā, kas veido vairāk nekā vienu ceturto daļu no pašreizējiem piešķirumiem no šiem fondiem. Tas atbilst aptuveni 8,7 % no pašreizējās daudzgadu finanšu shēmas. Šajā scenārijā tiktu izbeigts atbalsts reģioniem Austrijā, Beļģijā, Dānijā, Somijā, kontinentālajā Francijā, Vācijā, Īrijā, Nīderlandē, Zviedrijā un daudzos reģionos Itālijā un Spānijā.
- ▶ Ja atbalsts tiktu ierobežots vēl vairāk kohēzijas valstīm, būtu jāizbeidz arī investīcijas mazāk attīstītiem reģioniem Francijā, Itālijā un Spānijā. Tas veidotu **samazinājumu par aptuveni EUR 124 miljardiem** attiecīgajā laikposmā, kas ir aptuveni 33 % no pašreizējiem piešķirumiem. Tas atbilst aptuveni 11 % no pašreizējās daudzgadu finanšu shēmas.

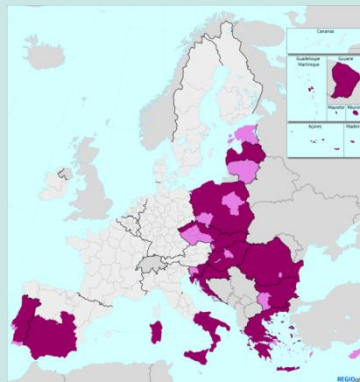
2. un 3. scenārijā atbalsts ekonomiskām, sociālām un teritoriālām problēmām būtu jāpārņem valsts, reģionālām un vietējām iestādēm, ievērojot subsidiaritātes principu.

1. scenārijs. Atbalsts visiem Eiropas reģioniem

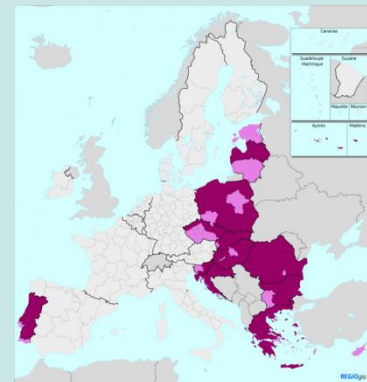
Reģionu kategorijas

- Mazāk attīstīti:** IKP uz vienu iedzīvotāju < 75 % no ES-27 valstu vidējā
- Pārejas:** IKP uz vienu iedzīvotāju \geq 75 % un < 100 % no ES-27 valstu vidējā
- Vairāk attīstīti:** IKP uz vienu iedzīvotāju \geq 100% no ES-27 valstu vidējā

2. scenārijs. Atbalsts mazāk attīstītiem reģioniem un kohēzijas valstīm

- #### Potenciāli atbilstīgie reģioni
- Regiōnālais atbalsts
 - Kohēzijas fonda atbalsts
 - Citi reģioni

3. scenārijs. Atbalsts tikai kohēzijas valstīm

- #### Potenciāli atbilstīgie reģioni
- Regiōnālais atbalsts
 - Kohēzijas fonda atbalsts
 - Citi reģioni

⁴ Aptuveni EUR 12 miljardi no šīs summas iepriekš ir piešķirti Apvienotajai Karalistei, kas atbilst aptuveni 3 % no kohēzijas finansējuma attiecīgajā laikposmā.

Modernizētai **kopējai lauksaimniecības politikai** būs jāatbalsta pāreja uz pilnīgi ilgtspējīgu lauksaimniecības nozari un aktīvu lauku apvidu attīstība. Tai ir jānodrošina piekļuve drošai, kvalitatīvai, cenas ziņā pieejamai, uzturvielām bagātai un daudzveidīgai pārtikai. Modernizētai kopējai lauksaimniecības politikai ir jāpalielina tās pievienotā vērtība Eiropai, atspoguļojot vides un klimata mērķu augstāku līmeni un attaisnojot iedzīvotāju cerības attiecībā uz veselību, vidi un klimatu. Eiropai ir vajadzīga vieda un noturīga lauksaimniecības nozare, kas balstīta uz spēcīgu sociālekonomisko struktūru lauku apvidos.

RISINĀJUMI ATTIECĪBĀ UZ TURPMĀKO FINANŠU SHĒMU

Kāds vērienīgums attiecībā uz efektīvu kopējo lauksaimniecības politiku?

2014.–2020. gada daudzgadu finanšu shēmā kopējai lauksaimniecības politikai paredzēti aptuveni EUR 400 miljardi, lai finansētu tirgus pasākumus, tiešos maksājumus lauksaimniekiem un lauku attīstības programmas nolūkā veicināt ilgtspējīgu lauksaimniecību un dzīvotspējīgu lauku ekonomiku. Tiešie maksājumi veido aptuveni 70 % no šīs summas. Lauku attīstības programmas atbalsta investīcijas, apmācību un resursu ziņā efektīvāku lauksaimniecisko ražošanu un pašlaik ir aptuveni EUR 100 miljardu vērtībā attiecīgajā laikposmā. Šīs programmas līdzfinansē dalībvalstis. Īstenojot kopējo lauksaimniecības politiku, Savienība palīdz risināt strukturālas problēmas lauku apvidos, piemēram, pievilcīgu nodarbinātības iespēju trūkumu vai prasmju trūkumu. Radīt tādas jaunas vērtību ķēdes kā tīra enerģija un bioenerģija un palīdzēt lauku apvidiem gūt labumu no vizuālās vērtības ir šo centienu galvenie mērķi.

Notiek diskusijas par to, kā vislabāk izmantot tiešos maksājumus. Ir ierosināts samazināt un mērķtiecīgāk novirzīt tiešos maksājumus saskaņā ar politikas mērķiem. **Pašlaik 80 % tiešo maksājumu nonāk 20 % lauksaimnieku.** Tiek apspriesti arī veidi, kā samazināt lauksaimniecības atbalsta atšķirības starp dalībvalstīm. Izmaiņas tiešo maksājumu sistēmā varētu sniegt iespēju maksājumus koncentrēt uz gaidāmajiem rezultātiem, piemēram, ilgtspējīgu lauksaimniecisko ražošanu mazāk rentablos vai kalnu reģionos, īpašu uzmanību pievēršot mazām un vidējām saimniecībām, investīcijām ilgtspējīgās un resursu ziņā efektīvās ražošanas sistēmās un labākai saskaņotībai ar lauku attīstības pasākumiem.

- ▶ Izdevumu līmeņu saglabāšana attiecīgajā laikposmā kopējai lauksaimniecības politikai **aptuveni EUR 400 miljardu** apmērā⁵, kas atbilst aptuveni 37 % no pašreizējās daudzgadu finanšu shēmas, nodrošinot labāku plānošanu, ļautu **palielināt atbalstu, jo īpaši mazajām un vidējām saimniecībām**, ar pozitīvu ietekmi uz lauku apvidiem.
- ▶ Atbalsta kopējai lauksaimniecības politikai samazināšana par 30 % veidotu **aptuveni EUR 120 miljardus** nākamās daudzgadu finanšu shēmas laikposmā jeb aptuveni 11 % no pašreizējās daudzgadu finanšu shēmas. Šajā scenārijā saimniecību vidējie ienākumi varētu samazināties par vairāk nekā 10 % vairākās dalībvalstīs un atsevišķās nozarēs šis samazinājums, iespējams, būtu vēl lielāks.
- ▶ Atbalsta kopējai lauksaimniecības politikai samazināšana par 15 % veidotu **aptuveni EUR 60 miljardus** nākamās daudzgadu finanšu shēmas laikposmā jeb aptuveni 5,5 % no pašreizējās daudzgadu finanšu shēmas. Šajā scenārijā saimniecību vidējo ienākumu samazinājums būtu ierobežotāks, bet tam tomēr varētu būt ievērojama ietekme atsevišķās nozarēs atkarībā no izdarītajām izvēlēm.

Šos scenārijus nevar aplūkot izolēti. Tiešo maksājumu samazinājums būtu jāpapildina ar atlikušā budžeta labāku plānošanu, piemēram, pievēršot lielāku uzmanību mazajām un vidējām saimniecībām un labāk saskaņojot ar lauku attīstības pasākumiem.

Savienībai jābūt iespējai īstenot arī **starptautiskos mērķus**. Savienība un tās dalībvalstis kopā ir pasaulē lielākās attīstības palīdzības sniedzējas. ES iedzīvotāji sagaida, ka Eiropa būs vadībā pasaulē, lai veicinātu labu pārvaldību, demokrātiju, tiesiskumu un cilvēktiesības, kā arī ilgtspējīgu ekonomisko attīstību. Viņi vēlas, lai Eiropa projicētu stabilitāti un drošību, jo īpaši Eiropas tuvākajās kaimiņvalstīs. Viņi vēlas, lai Eiropa nodrošinātu kritisko masu nolūkā novērst pamatcēloņus, kas izraisa pasaules mēroga problēmas, piemēram, neatbilstīgu

⁵ Aptuveni EUR 27 miljardi no šīs summas iepriekš ir piešķirti Apvienotajai Karalistei, kas atbilst aptuveni 7 % no kopējās lauksaimniecības politikas.

migrāciju un vardarbīgu ekstrēmismu. Viņi vēlas, lai Eiropa atbalstītu ilgtspējīgu attīstību, nabadzības izskaušanu un labākas pārvaldības un tiesiskuma veicināšanu, tostarp korupcijas un organizētās noziedzības apkarošanu. Viņi vēlas, lai Eiropa reaģētu uz krīzēm – vai tās būtu cilvēku radītas, vai dabiskas. Viņi vēlas, lai Eiropa uzņemtos vadošo lomu daudzpusējās apspriedēs par pasaulē svarīgiem jautājumiem, turpinātu veicināt uz noteikumiem balstītu globālo kārtību un sekmētu sadarbību kopīgu interešu jomās, sākot ar ekonomiku un beidzot ar enerģiju, mieru un drošību, aizsardzību un klimata politiku.

Tajā pašā laikā globālā ekonomikas krīze ir palielinājusi nestabilitāti un veicinājusi konfliktus mūsu dienvidu kaimiņreģionā un ārpus tā. Tas ir pastiprinājis **migrācijas spiedienu** ar arvien vairāk cilvēku nekā jebkad agrāk pārvietošanos reģionā. Tā joprojām būs realitāte un problēma. Mums ir jānostiprina un jāpastiprina centieni ārējā dimensijā, lai risinātu migrācijas jautājumu un atbalstītu izaugsmi un darbvietu radīšanu.

Šajā sakarā mums būtu jāveido gudra sinerģija ar starptautiskām finanšu iestādēm un valsts attīstību veicinošām un attīstības bankām, lai pārliecinātos, ka ierobežotie resursi tiek izlietoti efektīvi un iespēju robežās tiek piesaistītas privātas investīcijas. Eiropas Fonds ilgtspējīgai attīstībai, kas ir ES ārējo investīciju plāna pamatā, ir modelis, ko nākotnē varētu paplašināt.

RISINĀJUMI ATTIECĪBĀ UZ TURPMĀKO FINANŠU SHĒMU

Kā labāk projicēt mūsu intereses ārvalstīs?

Nākotnē Savienība būs jāapgādā ar instrumentiem, kas ļauj tai īstenot esošos un jaunus mērķus un uzdevumus. 2014.–2020. gada shēmā ārējās darbības budžets ir aptuveni EUR 66 miljardi. Tas ir aptuveni 6 % no pašreizējās daudzgadu finanšu shēmas. Turklāt Eiropas Attīstības fonds, kas pašlaik ir ārpus Savienības budžeta, ir galvenais instruments, ar kura starpniecību sniedz attīstības palīdzību Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstīm un aizjūras zemēm un teritorijām. 11. Eiropas Attīstības fonda kopējie finanšu resursi 2014.–2020. gada laikposmam ir aptuveni EUR 31 miljards.

Nākotnē:

- ▶ **Ārējiem instrumentiem paredzētā pašreizējā finansējuma palielināšana virs EUR 100 miljardiem** attiecīgā laikposmā ļautu ES īstenot esošos un jaunus mērķus, sākot ar starptautisko sadarbību, migrācijas pārvaldību, investīcijām, pārvaldību, cilvēktiesībām un tiesiskumu un beidzot ar ilgtspējīgas attīstības mērķu sekmēšanu, humāno palīdzību, reaģēšanu krīzes situācijās un konfliktu novēršanu. Īpaša uzmanība būs jāpievērš tam, lai atbalstītu ES stratēģiju Rietumbalkāniem, kā arī ES centieniem panākt stabilitāti tās kaimiņvalstīs un Āfrikā.
- ▶ Ievērojama **ārējo instrumentu vienkāršošana un optimizācija** varētu vēl vairāk uzlabot ārējo attiecību budžeta efektivitāti un lietderību. Tas varētu ietvert Eiropas Attīstības fonda integrāciju daudzgadu finanšu shēmā, ar nosacījumu, ka tas ir atspoguļots kopējo izdevumu maksimālajā apjomā un ka tiek saglabāta esošā elastība.

Budžets ārējām attiecībām būtu arī jāskata saistībā ar ES un dalībvalstu kopīgo **apņemšanos līdz 2030. gadam piešķirt oficiālajai attīstības palīdzībai 0,7 % no nacionālā kopienākuma**. Tas nākamajā daudzgadu finanšu shēmā nozīmētu papildu centienus EUR 40 miljardu apmērā septiņu gadu laikā bez Apvienotās Karalistes dalības. Tiek pieņemts, ka ES saglabātu savus pašreizējos 20 % no oficiālās attīstības palīdzības.

4. ES budžeta modernizācija

Iepriekš izklāstītās prioritātes un politikas varianti liecina par izvēlēm, kas jāizdara attiecībā uz turpmāko ES budžetu. Šīs izvēles noteiks ES-27 pirmās daudzgadu finanšu shēmas apjomu un mērķus. Tās noteiks Eiropas mērķtiecību un to, cik lielā mērā Savienība spēj pildīt Bratislavas programmas solījumu.

Nākamajai finanšu shēmai jābūt pietiekami apjomīgai un pietiekami elastīgai. Tai jābūt pietiekami lielai, lai pārvaldītu jaunas prioritātes un tiktu galā ar Apvienotās Karalistes izstāšanos. Deficīts, ko rada Apvienotās Karalistes izstāšanās, būtu jāsedz vienādā mērā ar jauniem līdzekļiem un ietaupījumiem pašreizējās programmās. Tai **samērīgi ietaupījumi un līdzekļu pārdale ES budžetā būs jāapvieno ar gatavību nodrošināt papildu līdzekļus, lai īstenotu jaunas prioritātes.**

Skaidrs ir arī tas, ka Eiropas budžeta ietekme ir atkarīga ne tikai no tā apjoma, bet arī no politikas programmu izstrādes un īstenošanas. **Eiropas pievienotā vērtība, uzlabota darbība un vienkāršošana** ir mūsdienīga un efektīva ES budžeta pamatā. Noteikumu un procedūru turpmāka optimizācija palīdzēs sasniegt šo mērķi. Eiropas izdevumu programmām ir jāatspoguļo mūsu apņemšanās nodrošināt to, ka katrs euro tiek iztērēts visefektīvākajā iespējamā veidā un ka rezultāti ir ātri jūtami uz vietas.

Tas liek visefektīvāk izmantot tādus instrumentus kā **garantijas, aizdevumus vai finanšu instrumentus**. Pastiprinātajam Eiropas Stratēģisko investīciju fondam, piemēram, ir būtiska loma privāto investīciju veicināšanā visā Eiropā. Kopīgi investējot pētniecībā, inovācijā un infrastruktūrā, mums ir izdevies radīt darbvietas un nodrošināt izaugsmi, vienlaikus risinot aktuālas globālas problēmas, sākot ar klimata pārmaiņām un beidzot ar zinātnei, transportu, enerģiju un kosmosa politiku.

Šo instrumentu sekmīgai izmantošanai ir nepieciešama skaidra stratēģija un integrēta pieeja. Dotācijas un subsīdijas joprojām būs vajadzīgas tādiem projektiem, kas nerada ieņēmumus, piemēram, apmaiņas programmai “Erasmus+” vai humānai palīdzībai. Tomēr garantijas un finanšu instrumenti var līdzsvarot budžetu, ja ir tirgus intereses.

RISINĀJUMI ATTIECĪBĀ UZ TURPMĀKO FINANŠU SHĒMU

Kā ar mazāk panākt vairāk, izmantojot finanšu instrumentus?

Komisijas pārdomu dokumentā par ES finanšu nākotni uzsvērts, cik svarīgas ir garantijas un finanšu instrumenti, lai palīdzētu darīt vairāk ar mazākiem līdzekļiem. Paredzams, ka Eiropas Stratēģisko investīciju fonds, piemēram, piesaistīs vairāk nekā EUR 500 miljardus, tādējādi ievērojami uzlabojot Eiropas ekonomiku. Tomēr ES tirgus instrumentu pašreizējā aina ir sadrumstalota, ar gandrīz 40 finanšu instrumentiem un trim budžeta garantijām un garantiju fondiem, ko pārvalda centralizēti, kas veido apmēram 4 % no pašreizējās daudzgadu finanšu shēmas. Attiecībā uz maziem un vidējiem uzņēmumiem vien ir septiņi centralizēti pārvaldīti finanšu instrumenti un vairāki simti dalītāajā pārvaldībā. Pastāv racionalizācijas un efektivitātes uzlabošanas acīmredzamas iespējas.

- ▶ Viena iespēja, kā uzlabot to instrumentu efektivitāti un ietekmi, kas paredzēti investīciju atbalstam Eiropas Savienībā, varētu būt to integrēšana **vienotā investīciju atbalsta instrumentā**. Tas vēl vairāk pastiprinātu Eiropas Stratēģisko investīciju fondu, un tam būtu pozitīva ietekme uz investīciju līmeņiem, ekonomikas izaugsmi un nodarbinātību visā ES.
- ▶ Finanšu instrumentu un budžeta garantiju plašāka izmantošana varētu **vairāk nekā divkāršot** investīcijas, kas piesaistītas nākamās daudzgadu finanšu shēmas laikā, līdz pat EUR 2 triljoniem.

Budžeta **elastīgums** ir vēl viens svarīgs princips, kam vajadzētu būt nākamās daudzgadu finanšu shēmas pamatā. Tam būs liela nozīme, lai pielāgotos jaunām vajadzībām un nestabiliem ģeopolitiskajiem un vietējiem apstākļiem. Pamatojoties uz esošajiem mehānismiem, arī turpmāk izšķiroši būs īpaši instrumenti, kas paredzēti jaunu problēmu risināšanai, piemēram, saistībā ar migrāciju vai humāno palīdzību. Turklāt ir spēcīgs pamats tam, lai atkārtoti izvērtētu esošos mehānismus un nodrošinātu to, ka ar piešķirtajiem budžeta līdzekļiem tiek efektīvi atbalstītas Eiropas prioritātes. Šobrīd tas ne vienmēr tā notiek, jo daļa no budžeta saistībām, kas paredzētas daudzgadu finanšu shēmā, vēlāk tiek atceltas. Tas var notikt vairāku iemeslu dēļ, piemēram, kavēšanās ar projektu uzsākšanu, formāla rakstura kļūdas projekta īstenošanā vai kļūdas izmaksu atlīdzināšanas pieprasījumos. Tā rezultātā ES budžeta potenciāls netiek pilnā mērā izmantots, lai atbalstītu ES mērķus un nodrošinātu Eiropas pievienoto vērtību. Tā ir neizmantota iespēja atbalstīt mūsu kopīgās prioritātes.

RISINĀJUMI ATTIECĪBĀ UZ TURPMĀKO FINANŠU SHĒMU

Kā vislabāk izmantot atbrīvotos līdzekļus?

Patlaban līdzekļi, kas ir piešķirti no ES budžeta, bet kas galu galā netiek izlietoti ES programmu īstenošanā, tiek atcelti. Šie resursi samazina dalībvalstu bruto valsts iemaksu ikgadējos aprēķinus salīdzinājumā ar budžeta saistību pilnīgu īstenošanu.

- ▶ Tā vietā, lai atceltu šīs summas, tās varētu izmantot kā **Savienības rezervi**. Šo rezervi varētu izmantot, lai īstenotu kopīgas prioritātes un risinātu kopīgas problēmas. Pašreizējie aprēķini liecina, ka, **izmantojot šo mehānismu, septiņus gadus ilgā periodā būtu pieejams aptuveni EUR 21 miljards līdz EUR 28 miljardi**. Šādas summas varēja izmantot, piemēram, 2015. gadā, lai finansētu Eiropas Stratēģisko investīciju fondu un novērstu investīciju trūkumu, kas radās finanšu krīzes rezultātā. To varēja darīt tā vietā, lai samazinātu finansējumu vērtīgām programmām, piemēram, “Apvārnis 2020” vai Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentam. Tāpat rezervi varēja izlietot 2016. gadā, lai palīdzētu izveidot Bēgļu atbalsta mehānismu Turcijā, kam bija nepieciešams izmantot visu ES budžeta elastīgumu, kā arī dalībvalstu atsevišķas iemaksas. Tas būtu ļāvis arī ātri mobilizēt vairāk līdzekļu, lai risinātu migrācijas krīzes problēmas.
- ▶ Mūsdienų mainīgajā pasaulē neparedzami notikumi norisināsies aizvien biežāk. Savienības rezerve ļautu ātrāk un izlēmīgāk reaģēt uz šādu notikumu attīstību. Gandrīz vēl desmit gadus mēs joprojām īstenošim nākamo finanšu shēmu. Šī ilgtermiņa stabilitāte ir priekšrocība un vienlaikus arī ierobežojums. Savienības rezerve nodrošinātu spēcīgu un elastīgu jaunu instrumentu, ko varētu izmantot, lai reaģētu uz neparedzētiem notikumiem un ārkārtas situācijām tādās jomās kā drošība un migrācija.

Visbeidzot, publisko debašu ietvaros ir ierosināts, ka ES budžeta līdzekļu izmaksu varētu saistīt ar **to vērtību ievērošanu, kas noteiktas ES līguma 2. pantā**, un jo īpaši — ar tiesiskuma stāvokli dalībvalstīs. Dažas dalībvalstis prasa vairāk, apgalvojot, ka no ES tiesību aktu nopietniem pārkāpumiem vajadzētu izrietēt sekām un tā rezultātā būtu jāaptur maksājumi no ES budžeta.

Savienība ir tiesību kopiena, un tās vērtības veido tās pastāvēšanas pamatu. Tās caurauž visu tās tiesisko un institucionālo struktūru un visas politikas jomas un programmas. Tāpēc šo vērtību ievērošana ir jānodrošina visās Savienības politikas jomās. Tas ietver ES budžetu, kurā pamatvērtību ievērošana ir būtisks priekšnosacījums, lai nodrošinātu pareizu finanšu pārvaldību un efektīvu ES finansējumu. Tiesiskuma ievērošana ir svarīga Eiropas pilsoņiem, kā arī uzņēmumu iniciatīvām, inovācijai un ieguldījumiem. Eiropas ekonomika vislabāk attīstās, ja tiesiskajā un institucionālajā sistēmā tiek pilnībā ievērotas Savienības kopējās vērtības.

RISINĀJUMI ATTIECĪBĀ UZ TURPMĀKO FINANŠU SHĒMU

Vai mums būtu jāpadara ES finansējums vairāk atkarīgs no nosacījumiem?

ES budžeta potenciālu pilnībā var izmantot tikai tad, ja dalībvalstīs pastāv labvēlīga ekonomiskā, reglamentējošā un administratīvā vide.

Tāpēc jau saskaņā ar pašreizējo daudzgadu finanšu shēmu visām dalībvalstīm un labuma guvējiem ir pienākums pierādīt, ka tiesiskais regulējums attiecībā uz finanšu pārvaldību ir stabils, ka attiecīgā ES regula tiek īstenota pareizi un ka pastāv nepieciešamās administratīvās un institucionālās spējas, lai sekmīgi izmantotu ES finansējumu. Turklāt ar politikas nosacījumiem var veicināt sadarbību starp dalībvalstīm tajās jomās, kurās ir ievērojami apjomradīti ietaupījumi vai papildu sekas. Lai izvairītos no situācijām, kurās ES finansējuma efektivitāti apdraud nepareiza ekonomikas un fiskālā politika, tika arī ieviesti jauni noteikumi saskaņā ar pašreizējo daudzgadu finanšu shēmu.

Jaunā daudzgadu finanšu shēma ir iespēja izvērtēt, vai šie principi ir radījuši stabilu pamatu rezultātu gūšanai. Tas ir arī piemērots brīdis, lai apsvērtu, kā var stiprināt saikni starp ES finansējumu un ES pamatvērtību ievērošanu.

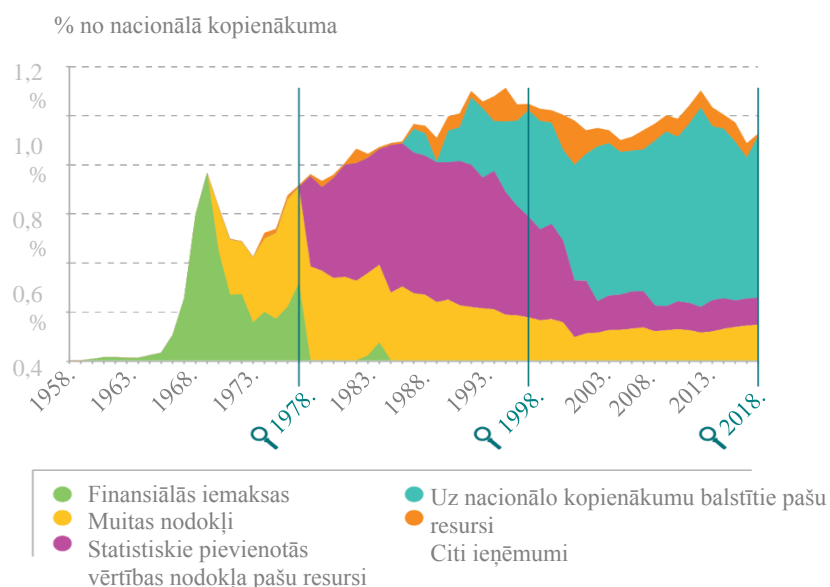
Tomēr jebkuram šādam mehānismam vajadzētu būt pārredzamam, samērīgam un juridiski neapstrīdamam. Kaut arī principā tas tiktu piemērots visām attiecīgajām politikas jomām, kas ir saistītas ar izdevumiem no ES budžeta, visiem finanšu nosacījumiem vajadzētu būt precīziem un samērīgiem un tiem būtu nepieciešama pietiekama sasaiste starp piemērotajiem nosacījumiem un finansējuma mērķi. Šajās debatēs būs jāņem vērā arī tas, kā potenciāli pamatvērtību vai tiesiskuma pārkāpumi valsts līmenī ietekmētu atsevišķos ES finansējuma saņēmējus, piemēram, “Erasmus” studentus, pētniekus vai pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kuras nav atbildīgas par šādiem pārkāpumiem⁶.

⁶ Tādējādi tiktu ņemta vērā Līguma par Eiropas Savienību 7. panta 3. punktā ietvertā loģika, ka, ja dalībvalstīm tiek atņemtas tiesības, “ņem vērā iespējamās sekas, ko šāda tiesību atņemšana var radīt attiecībā uz fizisku un juridisku personu tiesībām un pienākumiem”.

5. ES budžeta finansēšana

Debates par finanšu shēmu pēc 2020. gada aptvers ne tikai to, kādiem nolūkiem ES budžets būtu jāizmanto, bet arī to, kā tas tiks finansēts nākotnē. Budžeta ieņēmumu daļa ir kļuvusi sarežģīta, un saikne starp ES budžeta mērķiem un tā finansēšanas veidu pakāpeniski ir kļuvusi vājāka.

ES budžeta finansējuma avoti

ES budžeta ieņēmumu daļas reforma varētu palīdzēt koncentrēt debates uz mērķiem un uz tām jomām, kurās ES var dot reālu pievienoto vērtību⁷.

⁷ Skatīt ziņojumu “ES turpmākā finansēšana”, ko 2017. gada janvārī iesniedza augsta līmeņa grupa, kuru kopīgi izveidojis Eiropas Parlaments, Padome un Eiropas Komisija un kuru vada Mario Monti.

Ko jaunie pašu resursi varētu sniegt ES budžetam?

- ▶ **Emisijas kvotu tirdzniecības sistēma:** Eiropas emisijas kvotu tirdzniecības sistēma ir ES klimata politikas stūrakmens. Izsolēs dalībvalstis pārdod virkni kvotu, un uzņēmumi tās pērk, lai segtu savas radītās siltumnīcefekta gāzu emisijas. Daļu ieņēmumu no kvotu izsolēm varētu darīt pieejamu ES budžetam. Atkarībā no kvotu tirgus cenām to ieņēmumu daļa, kas gūti emisiju kvotu tirdzniecības sistēmā, septiņos gados varētu radīt ieņēmumus aptuveni EUR 7 miljardu līdz EUR 105 miljardu apmērā.
- ▶ **PVN pašu resursi:** Pievienotās vērtības nodoklis ir patēriņa nodoklis, kas tiek noteikts, pamatojoties uz visām tām precēm vai pakalpojumiem pievienoto vērtību, ko pārdod ES. Patlaban pašu resursiem, kuru pamatā ir minētais nodoklis, izmanto ļoti sarežģītus statistikas aprēķinus. Reformētus pašu resursus varētu iekasēt no vienkāršotas pievienotās vērtības nodokļa bāzes. Ieņēmumi no pašreizējiem PVN pašu resursiem patlaban septiņos gados ir aptuveni EUR 105–140 miljardi, un tos varētu koriģēt, kalibrējot pieprasījuma likmi atkarībā no vajadzīgā līmeņa.
- ▶ **Kopējā konsolidētā uzņēmumu ienākuma nodokļa bāze:** Lielie uzņēmumi lielā mērā gūst labumu no vienotā tirgus. Kopējā konsolidētā uzņēmumu ienākuma nodokļa bāze ir vienots kopēju noteikumu kopums, lai aprēķinātu uzņēmumu ar nodokli apliekamo peļņu Savienībā. Iemaksa, pamatojoties uz saskaņotu uzņēmumu ienākuma nodokļa bāzi, tostarp varbūt arī digitālo komponentu, stiprinātu saikni starp vienotā tirgus priekšrocībām un Savienības finansēšanu. Katra dalībvalsts saglabātu iespēju aplikēt ar nodokli savu peļņas daļu, izmantojot savu valsts nodokļa likmi. Atkarībā no izvēlēta modeļa un piemērotās pieprasījuma likmes nodoklis saistībā ar kopējo konsolidēto uzņēmumu ienākuma nodokļa bāzi septiņos gados varētu ienest no EUR 21 miljarda līdz EUR 140 miljardiem, neskaitot paredzamos ieņēmumus, samazinoties nodokļu nemaksāšanai.
- ▶ **Peļņa no naudas emisijas** ir termiņš, ko izmanto, lai aprakstītu ieņēmumus, kurus centrālās bankas un valdības gūst, emitējot naudu. Tā kā Eiropas Centrālās bankas monetārais ienākums saistībā ar euro emisiju ir tieši saistīts ar ekonomisko un monetāro savienību, to var uzskatīt par iespējamiem jauniem pašu resursiem. Summu, kas atbilst tai neto peļņas daļai, kas izriet no valstu centrālo banku daļām eurozonas monetārajos ienākumos, ko izmaksā valstu kasēm, valsts iemaksas veidā varētu darīt pieejamu ES budžetam. Līdzīga loģika tika piemērota attiecībā uz ienākumiem, ko Eiropas Centrālā banka un valstu centrālās bankas guva no uzkrātajām Grieķijas valsts obligācijām, kad 2012. gadā Eurogrupas ministri vienojās par to ienākumu ekvivalenta pārvešanu Grieķijai, ko Eurosistēmas pārvaldītāji (Eiropas Centrālā banka un valstu centrālās bankas) guva ar Grieķijas valsts obligācijām. Atkarībā no piemērotās procentu likmes aplēstā peļņa no naudas emisijas septiņos gados varētu būt robežās no EUR 10,5 miljardiem (10 %) līdz EUR 56 miljardiem (50 %).

Jaunie pašu resursi varētu tikt izmantoti, lai izveidotu vēl tiešāku saikni ar Savienības politiku⁸. Tā jo īpaši varētu būt iespēja atbalstīt ilgtspējas mērķus, vienoto tirgu un ekonomisko un monetāro savienību. Piemēram, ar to ieņēmumu daļu, kas gūti no emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas, varētu palīdzēt atbalstīt ES ilgtspējas mērķus. Pievienotās vērtības nodokļa pašu resursi būtu jāvienkāršo, un vajadzētu ņemt vērā notiekošo reformu ceļā uz vienotu Eiropas pievienotās vērtības nodokļa zonu. Pašu resursi, kuru pamatā ir ieņēmumu daļa no atjaunotās kopējā konsolidētā uzņēmumu ienākuma nodokļa bāzes, palīdzētu stiprināt saikni starp ieguvumiem no vienotā tirgus un ES budžeta finansēšanu. To ienākumu daļa, ko Eiropas Centrālā banka nopelnījusi ar banknošu emisiju, ir vēl viens jauna ES budžeta

⁸ Lai ieviestu tādus grozījumus pašu resursu lēmumā, kas vajadzīgi, lai reformētu sistēmu, pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu būtu jāpanāk vienprātība Padomē un visām dalībvalstīm tie būtu jāratificē saskaņā ar to konstitucionālo prasību izpildi. Šādas izmaiņas tika veiktas iepriekš kā daļa no pasākumu kopuma, kas pievienots katrai jaunajai daudzgadu finanšu shēmai. Katrā ziņā pašu resursu maksimālā apjoma izmaiņas varētu būt nepieciešamas, lai segtu finanšu saistības, kas saistītas ar aizdevumiem vai finansēšanas mehānismiem, kurus garantē no ES budžeta, jauno stabilizācijas funkciju un iespējamo Eiropas Attīstības fonda integrāciju daudzgadu finanšu shēmā.

ieņēmumu avota piemērs. Citi pašu resursi, tostarp tie, kas minēti Monti sagatavotajā ziņojumā, tiek aplūkoti detalizētāk.

Apvienotās Karalistes izstāšanās sniegs iespēju radikāli vienkāršot budžeta ieņēmumu daļu. Iepriekš atlaide, kas piešķirta Apvienotajai Karalistei, un atlaides, ko saņēmušas citas dalībvalstis, kas piedalās Apvienotās Karalistes atlaides finansēšanā, padarīja budžeta ieņēmumu daļu sarežģītāku un mazāk pārredzamu. Tagad ir laba iespēja atcelt visas šādas korekcijas kā daļu no taisnīga un līdzsvarota budžeta kopuma.

6. Īstā laika brīža nozīmīgums

Drīza politiska vienošanās par jaunu, modernu ES budžetu būs ārkārtīgi svarīga, lai apliecinātu, ka Eiropas Savienība ir gatava sasniegt rezultātus, īstenojot pozitīvo politisko programmu, kas izstrādāta Bratislavā un Romā.

Tas liecinātu, ka pēc Apvienotās Karalistes izstāšanās 2019. gadā Eiropa 27 dalībvalstu sastāvā ir vienota, ar skaidru izpratni par mērķi un virzienu un gatava sasniegt rezultātus. Un attiecībā uz jaunām programmām tas dotu labākās iespējas tās uzsākt saskaņā ar grafiku (2021. gada 1. janvāris), politiskos mērķus izsakot drīzos rezultātos uz vietas.

Agrīna vienošanās ir ne tikai politiski vēlama. Tā ir arī praktiska nepieciešamība. Visiem mūsu partneriem un ES finansējuma saņēmējiem, kā arī valsts un reģionālajām iestādēm ir nepieciešama juridiska un finansiāla noteiktība. Tiem ir nepieciešams laiks, lai sagatavotu jauno programmu īstenošanu. Tas, ka pašreizējā finanšu shēma tika vēlu pieņemta, radīja būtisku kavēšanos ar jauno programmu uzsākšanu un līdz ar to — ar mūsu finansēšanas prioritāšu īstenošanu.

Šādas kavēšanās alternatīvās izmaksas ir lielas. Netraucēta pāreja uz jauno daudzgadu finanšu shēmu būs svarīga, lai uzturētu ekonomikas atlabšanu un lai Savienība varētu turpināt rīkoties ātri un apņēmīgi daudzajās jomās, kurās reakcijas ātrums ir panākumu atslēga.

Tāpēc mums ir jānodrošina, lai pieredze, kas gūta ar pašreizējo shēmu, neatkārtotos.

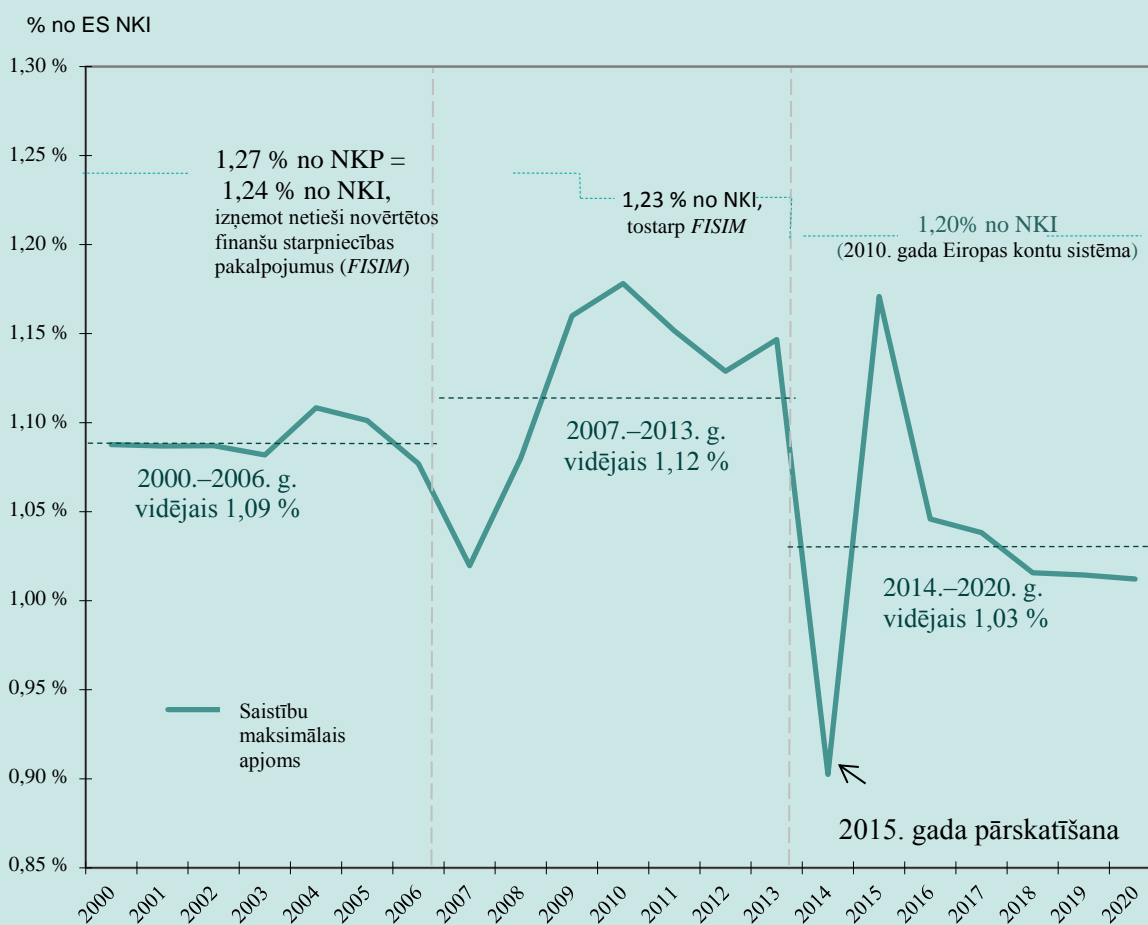
Vienošanās par nākamo daudzgadu finanšu shēmu 2019. gadā ne tikai vēstītu par tādu stingru un vienotu Eiropu 27 dalībvalstu sastāvā, kas pārlicinoši spēj sasniegt rezultātus, bet arī nodrošinātu finansējuma paredzamību un nepārtrauktību, sniedzot labumu visiem.

KĀPĒC KAVĒŠANĀS IR SVARĪGS ASPEKTS?

2014.–2020. gada Eiropas strukturālo un investīciju fondu programmu uzsākšana bija ievērojami aizkavējusies. Tiesību akti attiecībā uz nozaru programmām tika pabeigti tikai 2013. gada decembrī, pēc tam, kad minētā gada pirmajā pusgadā bija panākta vienošanās par daudzgadu finanšu shēmu. Tas aizkavēja sīki izstrādātu noteikumu pieņemšanu, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu programmu darbu uz vietas, kā arī turpmākās sarunas par partnerattiecību nolīgumiem ar dalībvalstīm.

Tāpēc ieguldījumi aizkavējās, tāpat kā tas bija ar atbalstu tik ļoti nepieciešamajām reformām un projektiem. Tas notika papildus ievērojamam saistību apropriāciju samazinājumam pašreizējā perioda sākumā.

Saistību maksimālā apjoma izmaiņas laikposmā no 2000. līdz 2020. gadam (faktiskajās cenās)

Kavēšanās reāli ietekmē cilvēkus.

- Tiesību akti par patvēruma, migrācijas un drošības fondiem tika pieņemti tikai 2014. gadā. Tas nozīmēja, ka iestāžu iecelšana un programmu pieņemšana notika tikai 2015. gadā. Kavēšanās rezultātā dalībvalstis nevarēja laicīgi sākt projektus. **Tas ietekmēja uzņemšanas un izmitināšanas spējas dalībvalstīs un robežu pārvaldību.** Kavēšanās dēļ bija ievērojami apgrūtināta Grieķijas pārvaldes iestāžu spēja izmantot ES finansējumu, lai sagatavotos 2015. gada krīzei. Nebija izveidotas patvēruma vietas. Apstākļi bēgļu uzņemšanai bija slikti laikā, kad no 2015. gada jūnija līdz septembrim salās lielā apmērā ieradās cilvēki, kuriem bija nepieciešama aizsardzība. Tajā pašā laikā citu dalībvalstu, tostarp Zviedrijas un Austrijas, rīcībā nebija ES finansējuma, lai palīdzētu izmitināt cilvēkus, kuri ieradās, izmantojot Balkānu maršrutu. ES bija jāizmanto ārkārtas palīdzība, lai atbalstītu minētās dalībvalstis šajos grūtajos laikos.

- ▶ Pēdējās finanšu shēmas novēlotas pieņemšanas dēļ 2014. gadā nevarēja veikt vairākas starptautiskas darbības saskaņā ar programmu “Erasmus+”. Tas nozīmē, ka aptuveni **25 000–30 000 studentu un mācībspēku apmaiņas darbību starp mūsu dalībvalstīm un mūsu partnervalstīm, kas bija plānotas 2014. gadā, attiecīgajā gadā nevarēja notikt**. Ja šādas kavēšanās rastos visai programmai, kopumā 1 000 000 jauniešu 2021. gadā nevarētu gūt labumu no apmaiņas programmas “Erasmus+”.
- ▶ Kavēšanās ar nākamās pētniecības pamatprogrammas īstenošanu nozīmētu **zaudēt apmēram 5000 pētnieku darbvietas mēnesī** (aptuveni 3–4 % no ES pētniecības darbvietām kopumā) un vēl 7000 darbvietas tautsaimniecībā plašākā nozīmē. Tajā pašā laikposmā tiktu zaudēts vairāk nekā 200 pētniecības publikāciju, tostarp aptuveni 100 rakstu, kuriem ir liela ietekme.
- ▶ Kavēšanās ar projektu atlasī kohēzijas programmu īstenošanas agrīnā posmā nozīmētu, ka **nevarētu savlaicīgi uzsākt vairāk nekā 100 000 projektu**. Jomas, kas tiktu ietekmētas, ietver uzņēmumu atbalstu, energoefektivitāti, veselības aprūpi, izglītību un sociālo iekļaušanu.
- ▶ Kavējumi lielā mērā ietekmētu arī vairākus liela mēroga infrastruktūras projektus. Kosmosa programmām, piemēram, *Galileo* vai *Copernicus*, ir gari ieguldījumu cikli. Tāpēc tām nepieciešama **paredzamība, sākot iepirkumus**. Notiekošais iepirkuma process attiecībā uz vairākiem *Galileo* satelītiem tiks noslēgts 2019. gadā, un to var pilnībā īstenot tikai pēc tam, kad būs pilnībā ieviestas jaunās tiesiskās un budžeta prasības.
- ▶ Vēl viens piemērs, kas raksturo negatīvo ietekmi, kas rodas, ja novēloti tiek panākta vienošanās par jauno finanšu shēmu, ir **Rail Baltica**. Ar projektu tiks izveidots **ļoti svarīgs dzelzceļa savienojums ar Baltijas valstīm**, un tas būtu jāpabeidz līdz 2025./2027. gadam. Projekta īstenošanas gaitā ir jābūt iespējai sākt lielus iepirkumus, kas nepieciešami būvniecībai 2021. gadā. Tas ir ļoti svarīgi, lai varētu pabeigt projektu, kas palīdzēs savienot piecus miljonus cilvēku Baltijas valstīs ar pārējo Eiropu. Vienlaikus ātrgaitas dzelzceļa savienojums nodrošinās kravu pārvadājumu plūsmas visā maršrutā no Somijas uz Vāciju, Beniluksu un Adrijas jūras reģionu.
- ▶ **Brennera pazemes tuneli** plānots pabeigt līdz 2027. gadam, un dzelzceļa inženiertehniskajiem būvdarbiem jāsākas saskaņā ar jauno daudzgadu finanšu shēmu. Tas ir ļoti svarīgs projekts, lai novirzītu pusi no 2,2 miljoniem kravas automobiļu no Brennera automaģistrāles uz dzelzceļu. Tas samazinās piesārņojumu skaitajās ielejās, kas atrodas starp Mīnheni–Insbriku un Veronu.
- ▶ **Fēmarnbelts starp Dāniju un Vāciju, dzelzceļa savienojums Evora–Merida**, kas beidzot savienos Lisabonu un Madridi, **Lionas–Turīnas pazemes tunelis**, kas savienos Francijas un Itālijas ātrgaitas dzelzceļa tīklus, arī ir jāpabeidz līdz nākamās daudzgadu finanšu shēmas beigām.

Īstenojot šādus projektus, nevar atļauties kavēties ar plānošanu vai iepirkumiem vienkārši tādēļ, ka nākamā daudzgadu finanšu shēma tiek pieņemta ar kavēšanos.

SECINĀJUMS

Daudzgadu finanšu shēma pēc 2020. gada būs svarīga pārbaude Eiropas Savienībai 27 dalībvalstu sastāvā. Kad valstu un valdību vadītāji 2019. gada 9. maijā tiksies Sibiu, Rumānijā, **Savienībai 27 dalībvalstu sastāvā jābūt rīcības Savienībai. Izšķirošs progress attiecībā uz finanšu shēmu** līdz minētajam laikam liecinātu par to, ka ES var pārvarēt plaisu starp politiskajām prioritātēm un taustāmu rezultātu sasniegšanu par labu visiem Eiropas iedzīvotājiem.

Savlaicīgi vienoties par jaunu, modernu finanšu shēmu varēs tikai tad, ja ES valstu un valdību vadītāji sniegs stingrus norādījumus un jau no paša sākuma notiks cieša sadarbība ar Eiropas Parlamentu. Eiropadomes sanāksmes 2018. gada oktobrī un 2018. gada decembrī būs ļoti svarīgi atskaites punkti šajā procesā.

Komisija ir gatava pilnībā izpildīt savus uzdevumus. Mēs esam uzklaušījuši ES iestādes, dalībvalstis, valstu parlamentus un visu to ieinteresēto personu pārstāvjus, kurām ir svarīgs nākamais budžets. Mēs turpināsim uzklaušīt viedokļus turpmākajos mēnešos. **Visi šajā paziņojumā minētie risinājumi un skaitļi ir ilustratīvi un paredzēti tam, lai veicinātu atklātas debates. Tie neatspoguļo Komisijas konkrēto nostāju.** Eiropas valstu un valdību

vadītājiem ar Eiropas Parlamenta piekrišanu būs jāpieņem galīgie lēmumi par daudzgadu finanšu shēmu.

Mūsu priekšlikumi ļaus paplašināt idejas, kas izklāstītas šajā paziņojumā, un nodrošinās stabilu pamatu tam, lai laicīgi panāktu vienošanos ar visām dalībvalstīm un Eiropas Parlamenta piekrišanu. Tie par sākumpunktu izmantos prioritātes, par ko būs kopīgi vienojušies valstu un valdību vadītāji.

Ar šiem priekšlikumiem tiks skaidri parādīts, ko šīs prioritātes nozīmē finanšu izteiksmē. Šīs saiknes uzturēšana ir būtiska, lai saglabātu nākamā ES budžeta ticamību. Ja Savienība nolemj darīt mazāk, pietiek ar mazāku budžetu.

Taču, ja Savienība nolemj darīt vairāk, ir jāņem vērā finansiālās sekas.

Eiropieši sagaida, ka Savienība ir spēcīga un spēj risināt nākotnes uzdevumus un ka budžets šajā ziņā palīdz sasniegt rezultātus. **Valstu un valdību vadītājiem ir jāveic savi uzdevumi, lai izpildītu šīs vēlmes.**

Komisija aicina valstu un valdību vadītājus:

- *atbalstīt jaunu un modernu daudzgadu finanšu shēmu, kas kalpo Eiropai, kura aizsargā, dod iespējas un aizstāv;*
- *pilnībā un stingri iestāties par **prioritātēm**, par kurām panākta vienošanās 2016. gada 16. septembrī Bratislavā un 2017. gada 25. martā Romas deklarācijā;*
- *atzīt, ka, lai šīs prioritātes izteiktu finanšu izteiksmē, **ir nepieciešams pietiekami liels budžets**, kas ir nodrošināts, pārdomāti apvienojot samērīgus ietaupījumus, līdzekļu pārdalīšanu un jaunus resursus;*
- *atbalstīt ES budžeta **ieņēmumu daļas** reformu kā daļu no līdzsvarota vispārīga lēmumu kopuma saistībā ar nākamo daudzgadu finanšu shēmu, **atceļot korekcijas** un izveidojot ciešāku saikni ar konkrētiem Savienības politikas mērķiem;*
- *paust apņemšanos cieši sadarboties ar Eiropas Parlamentu un Eiropas Komisiju saistībā ar konkrēto priekšlikumu par daudzgadu finanšu shēmu ar izpratni par to, ka Komisija nāk klajā ar priekšlikumu **vēlākais 2018. gada maija sākumā**;*
- *apņemties panākt **izšķirošu progresu**, strādājot pie daudzgadu finanšu shēmas, līdz sanākšmei 2019. gada 9. maijā Sibiu, lai nodrošinātu, ka Eiropai 27 valstu sastāvā būtu pēc iespējas veiksmīgāks darbības sākums.*